

**Jaar 1584 - Poperinge herrijst uit zijn puin - de heropbouw van de vaart
1584 – 1600 – G. Vandermarliere**

Op de 7de april 1584 wordt de overgave van de stad Ieper, te Doornik getekend. Op de 9de april worden effectief de poorten van Ieper geopend en komt zo in handen van Alexander Farnese.

Poperinge volgde. Na een jaar verlaten geweest te zijn, werd Poperinge terug bevolkt.

Op de 14de mei 1584 kreeg de stad een octrooi van Philippe waarbij de stad voor zes maanden uitstel verleend werd van het betalen van al zijn schulden.¹

*Op de 19de mei 1584 kwam de pastoor **Jacob Meerschaert** van de Sint Bertinusparochie, na vijf jaar ballingschap terug naar zijn parochie.*

De dag daarna mochten de brouwers die in de stad wensten te brouwen, hun eed komen afleggen voor het magistraat, zodat de accijnsinkomsten gegarandeerd werden.

Op de 21ste mei 1584 komt er een resem van maatregelen om terug orde in de stad te krijgen. We geven hier dit besluit integraal:

Men last ende beveelt een yeghelick van wegghen den heere ende wet,
alle de ghonnen die hebben ofte weten eenighe **ghoedyngghen ofte juweelen van de kerken**
ende gheestelicke personen deser stede, die bryngghen ten voorschynne anden pasteur van Ste.
Bertins ofte an die vander wet –

verbiidende wel sterckelick dat niemant wie dat zy,

hem en vervoordere te injurieren ofte vervlecken met woorden ofte daet, gheck, spyt ofte spot,
eenighe persoonen vander catholicque religie in kerckendienst ende andersins, hoe dat zy,
op pene van arbitraire correctie als beroorders vande ghemeene ruste.

Item zal niemant, wie hy zy, hem en vervoorderen an te tasten, nemen nochte wech te
dragghen vut anderen huusen ende hoven **eenighe ghoedyngghen hem niet toebehoorende** als
meublen, cathelen, houdwerck, iserwerck, hommelpertsen, groene ofte drooghe, fruit,
stekebeyers, ende derghelicke ghoeden op ghelycke correctie als van diefte ter discretie van
de wet.

Item dat nyemand en bestae in te doen ende venten eenighe **wynen ende bieren**, zonder
alvooren te gheven contentement den thresorier ende haelen billetten –

verbiidende voortdan een yeghelick **herberghe te houden**, ofte bier te venten buuten
consente vanden bailly ende wet ende zonder alvooren daertoe gheauthoriseert te zyne, op
ghelycke correctie ende de boete van drie ponden parisis, te betaelen den officier, stede ende
anbrynghere, elck een derde ende voorts op den verbeurte vanden dranck ende verbodt van
meer te tappen.

Item dat van nu voortan niemant en bestae te **tappen ofte vercoopen eenighe wynen ofte
bieren** eer anderstont die byden wet ghewarrandeert ende ghestelt zullen wesen ten zekeren
pryse, op de voorseide boete van iij pond parisis, verbuete van de dranck ende verbodt van
tappen ende herberghe

Verbiidende de wynen ende bieren ten hooghere pryse te vercoopen dan die ghestelt werden
op ghelycke boete ende verbeurte

Item dat een yeghelick zuuvere ende weere alle **vulicheyd ende mes** van voor zijne
woonstede ende erfve met alder diligentie, emmers zoe haest alst moghelick wert, op pene
van ghedaen tzyne ten costen vande ghonne in ghebreke bevyndende

---

¹ SAP A47

Item datmen voortdan **alle coorne ende graen** zal bryngghen ende venten **ter Ouder Maerct** naer oude coustume ende aldaer svrydaechs zal houden maerct van allen ghoeden als van allen tyden, laetende op andere daeghen houden marct van zuuvele, frucht ende andere waeren ter plaetse vande Nyewe Maerct, zoo men ghecousumeert es van doene.

Item dat alle insetene vermaent ter waecke hemlieden zullen vinden in tyden ende wylen voor het verlaeten **vande wachtschelle**, diemen voordan zal luuden ter marct ghestoffeert met ghoede ende sufficssante waepene, op de boete van x schele parisis telcker reyse van ghebreke ende den nacht achterblyvende zal boeten iij pond parisis, behoudens legittime excusie te vooren te doene, zal oock een andere in zyne plaetse ghestelt wesen tzyenen coste.

Item zoo wanneer **eenighe beroerte van gheboufte** zal commen op de stede ende datmen de voorseide **wachtschelle zal cloppen** op een boord, zullen alle insetene daertoe ghequalifiert, hemlieden vinden met ghoet gheweere ter assistentie van justitie ende vander wacht omme ghezaemdelick tgheboufte te wederstaene ende de stede met tghemeente te bewaren ende behouden in ruste.

Item dat gheene herberghiers, taverniers ofte tappers hemlieden en vervoorderen te stellen volck ende laeten **dryncken** thuerlieden huussen - wie dat zy – **op zondaeghen ende andere heylichdaghen** t'voornoens noch oock t'achternuens inden dienst op de boete van vj pond parisis ten laste vande weerd ende drie ponden parisis ten laste van elcke ghezette persooene te bedeele als van ouden tyden

Actum als boven ende ghepubliceert ter halle den xxjste mey 1584

Na deze eerste maatregelen, kan de stad weer tot de orde van de dag overgaan. Op de 3de juli 1584 krijgt men van Koning Philippe een octrooi met het recht op non-arrestatie voor de Poperingse schuldenaars.

Ook de rechtbank komt in werken. Op de 16de juli krijgen we een eerste dinghedag en 5 dagen later op de 21ste juli komt er een eerste vergadering van de reguliere rechtbank. Een jaar later stemt men een aparte belasting met het oog op het herstel van de vaart.

24 juni 1585 – **Taksen voor de schipvaart** – Resoluties B

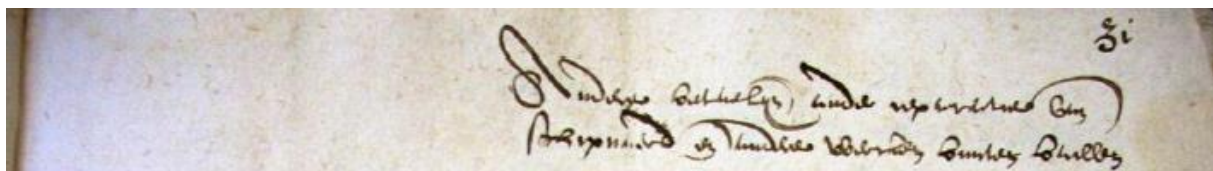
Ter verghaderinghe van Baillyu, burghmeesters, schepenen, raed ende notable deser stede es gheresolveert dat omme **te vinden de costen vande reparatie van de schipvaerd** ende te maeken datmen zoude moghen vaeren tusschen de sletten², men zal heffen ghereet ende eens van elcke koeye drie stuuvers, van elck peerd ofte merrie vj stuuvers, van elcke pondt vlaemsch van vercochte landen ende cathelen ten halme drie stuuvers een jaer lanck ten laste vande coopere ende elcken stoop wyns een jare lanck twee stuuvers, op elcke tonne vutbrauwen bier voor een jaer iij pond parisis, op elcke stoop ghebranden wyn voor ghelyck jaer xl schele parisis, Ite incommende den iste hooymaendt eerstcommende ende zal daertoe ghestelt zyn **een ontfanghere particulier** op de gaige van twee stuuvers van elck pondt groote by hem tonffanghen ende in rekenynghe te bringhen.

Ordonnerende een yeghelick over te brynghen tghetal van haere peerden ende koeyen an de ontfangher van desen, soo wel van buuten als binnen baillien, ten voorseide eersten in hooymaendt ende achte daeghen ommeloopende op peene van drie ponden parisis, de twee deelen Ten proffycyte van de voorseide schipvaerd, ende tweede ten proffycyte van de officier beslach doende

Actum den xxiiijste juny 1585

Ontfanghere byde wedt ende raed ghestelt **Pieter Ellieul**, ende bezorghere **Jan Datin**, die ghehouden wert vut te gheven billetten an de voornoemde ontfanghere omme den loon vande verckenden, beede op eedt Ghepubliceert eodem

In dit eerste jaar worden toch nog enkele werken aan de schipvaart uitgevoerd. We lezen in de stadsrekening daarover het volgende:

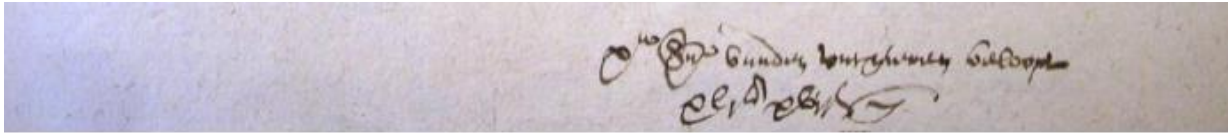
Andere betaelynghe ande reparatie vande schipvaerd en andere wercken binnen baillien
Andere bethaelt **Willem Andries** over ghewrocht thebben met peerd en waeghene an den schipvaerd te opperste speye par billet vande xxvij augusti 85 – iij pond xij schele parisis
Item **Jooris Tryoen**, smet, over de leveryinghe van xiiij kaeynaghels ende ander yzerwerck an de opperste speye den xxvi augusti 85 – lv schele parisis

² Sletten = die delen van de overdracht waarover de boten getrokken worden.

Item **Pieter Tournois** temmerman over zes daeghen en halff werckens an den schipvaerd ter speye par billet vande xxvde augusti – viij pond is schele parisis

Item **Pieter van Westbrouck ende Joos van Kaeyzeele**, temmerlieden over elck vijf daeghen werckens an de kaeyen by de speye par billet vande zelven daeghe – xv pond parisis

Item de zelve temmerlieden over elck vier daeghen werckens an tingebroken gat ter opperste speye par billet van de xvij de augusti lxxxv – xii pond parisis

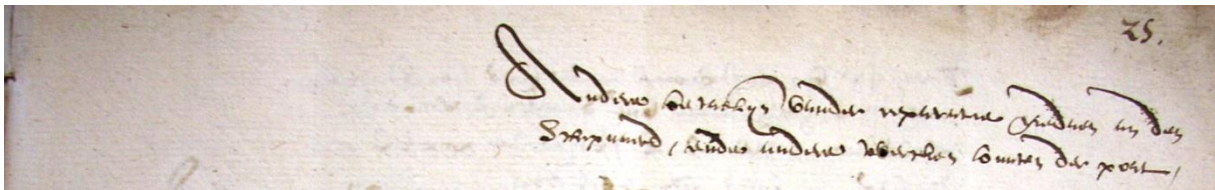

Xde somme vanden uitgheven beloopt xlv pond xvi schele parisis

Deze werken zijn dus minimaal. Het jaar daarop, merken we in de stadsrekening, zijn er meer werken maar dan voornamelijk aan de 'speyen'. We geven hier de volledige lijst, zoals we deze in de stadsrekening terug vinden.

Stadsrekening 1585 - 1586

Folio 25

Andere betaelinghen vander reparatie gedaen an den schipvaerd ende andere wercken buuten de port

Eerst bethaelt **Pieter van Hove** over de theercosten gedaen int besteden van de houvere ende tdelven ten speye ter **Coppernolle**, op billet van de refectiemeester van den ijde octobris 1585 – vj pond vi schele parisis

Item **Jacob Tant** over eenen reep tot gebruuck van de speye up billet vande voorseide refectiemeester vanden ix de octobris xxxv – iiij pond xij schele parisis

Item **Christiaen De Caet** over vier dagen werckens ter ondersten overdraege par billet vande xvde octobris 1585 – iiij pond parisis

Item **Jan Courtyl** over de theyre tzyen huuse gedaen int continueren van twerck ten nedersten overdraege gedaen ter presentie van **meester Everaerdt**, voorschepene ende danaff gemaect een contract – par billet vande xvde octobris lxxxv – v pond parisis

Item **Michiel Danes** over twee daeghen werckens ten eerste buuze an de speye par billet vande xvde octobris lxxxv – xl schele parisis

Item **Maerten van Losvelde ende Joes De Nuuzere** over de leverynghe van drie bullen³, ten behouwe vande voorseide speye par billet vande xvijde octobris 85 – xxi pond vi schele parisis

Item **Joos Barthier** over diversche daegen werckens an de buuze metgaders **Pieter van Cayzeele, Jan Tant** ende andere an tselve werck, par billet vande xxxde octobris lxxxv – xx pond x schele parisis

³ Bullen = boomstammen

Item **Pieter van Westbrouck** ende **Joos van Cayzele met Pieter Wathroy** over vier daegen gewrocht thebbene an werck ter speye te xxx schele parisis elck sdaegs, par billet vande xxvi de octobris lxxxv – xviiij pond parisis

Item **Joos de Houdhauwere, Jan Vander Steene** ende ander over elck twee daeghen werckens an thune vanden schipvaerd **tusschen de Schursemuelene ene de oppersten overdraege** up billet vande xxvij de octobris lxxxv – viij pond parisis

Item **Pieter van Hove ende Pauwels Looten** over werck by hemlieden gedaen ten nedersten overdrage in minderynghe van huerlieden werck par billet vande 1ste novembris 1585 – xlviiij pond parisis

Item **Maillard de Puud over Pauwels Looten metgaders Michiel van Bethleem** gewrocht hebbende ten nedersten overdraege par billet van de iiijde novembris 1585 – xx pond viij schele parisis

Item **Maerten Pladijs** over vijf daegen gewrocht thebbene elff daegen an de voorseyde speye te xxx schele sdaegs par billet vande iiijde novembris 85 – xvi pond x schele parisis

Item **Pieter van Westbrouck** over gewrocht thebbene elff daegen over de voorseyde speye te xxx schele parisis sdaegs par billet vande iijde novembris 85 – xvi pond x schele parisis

Item **Alaerd de Roode** over gemaect thebbene de deuren vande speye op tvoorseyde werck – par billet vande voorseyde dage xx schele parisis

Item **Joos van Cayseele** over zes daegen werckens an de speye metgaders vier daegen int helpen zaegen tsamen op billet vande iijde novembris lxxxv – xv pond parisis

Folio 26

Item **Pieter Verthoot** over acht daegen en halff ghewrocht thebbene omde voorseyde speye te xxx schele sdaeghs op bullet vande voorseyde iijde novembris – xij pond xv schele parisis

Item **Jan Vande Steene, Jacob Tant** ende huerlieden complicen over diversche daegen werckens anden schipvaerd par billet vande voorseyde daeghe – xix pond parisis

Item **Jaques vande Wynckele**, over anderhalfven dag ghewrocht thebbene ande speyedueren – par billet vande vide novembris – iiij pond parisis

Item **Joos van Caeyzele** over vier daegen werckens an de speye te Coppernolle – par billet vande ixde novembris – vi pond parisis

Item **Michiel Daten over twee dagen ende een schoff⁴** werckens anden voorseyde schipvaerd par billet van den xiiij de november – xlv schele parisis

Item **Jan vande Steene** over drie daegen werckens an den houvere by de speye par billet vande xvde novembris – iiij pond parisis

Item **Jacob Tant** over twee daegen werckens an tselve – par billet van den zelven daeghe – xl schele parisis

Item **Michiel van Bethleem ende Maillard de Puudt** over ghewrocht thebben an tselve werck op billet vande voorseyde daege – iij pond parisis

Item **Pieter van Cayseele** over twee daeghen gewrocht thebbene an tvoorseyde werck par billet vande voorseyde daege – xl schele parisis

Item **Pieter van Westbrouck** over zes daegen en halff gewrocht thebbene an de deuren vande speye te Coppernolle te xxx schele parisis sdaegs par billet van de voorseyde xvde novembris – lx pohnd xv schele parisis

Item **Pieter Verthoot**, temmerman, over acht daeghen ghewrocht thebbene an de speye ter Coppernolle par billet vande zelve daege – xij pond parisis

Item **Maerten Pladijs ende Joos van Caeyzele** over elck vier daegen ghewrocht thebben an de dueren te Coppernolle par billet vande zelven daeghe – xv pond parisis

---

⁴ Schoff = Schof = ¼ van een werkdag

Item **Willem de Snepere** over de schaede hem gedaen int weeren vanden groes ende eerde vut zynen mersch by den opperste speye by apostille op requeste vande iiijde novembris lxxxv – xij pond parisis

Item **Vincent van Boichoulte** over ghelopen te hebben zuveren het corps de garde ende ander werck par billet vanden xxiiijde novembris lxxxv – xx schele parisis

Item **Pieter Thooris** over een leverynghe van vijfver facheelen ende tvoeren van eerde tsamen par billet vande xxiiijde novembris – iiij pond vij schele parisis

Item **Joos van Caeyzeele** over zes daegen ghewrocht thebben an de speye ende windaes⁵ te Coppernolle par billet vande zelve ndaeghe – xij pond parisis

Folio 27

Item **Pieter van Westbrouck** over zes daegen ghewrocht te hebbene ande speye ende windaes te Coppernolle te xxx schele pond sdaegs par billet vanden xxiiij de novembris – ix pond parisis

Item **Pieter Orthooth** over zes daegen ghewrocht thebbene an de speye ende windaes als vooren par billet vande zelven daeghe – ix pond parisis

Item **Jan Bertelot** over **eenen lanteerne** by hem geleverd omme de nachtwake par billet vande voorseide daege – l schele parisis

Item **Pieter van Hove** opt werck te Coppernolle genomen met **Pauwels Looten** – par billet vande xxxste novembris – viij pond parisi

Item **Joos van Caeyzeele** over vijf daegen gewrocht thebbene an twerck te Coppernolle par billet vanden laetsten novembris lxxxv – ix pond parisis

Item **Joos Bargie** over twee daegen werckens int haelen van bullen par billet vande vjde decembris – xxviij schele parisis

Item Christiaen De Cadt ende Joos Barthier over tvoeren vande dueren van de speye te Coppernolle met de wyndaezen par billet vande zelven daeghe – xxiiij pnd parisis

Item **Pieter Onthot** over acht dagen ghewrocht thebbene an de speye ende wyndaes vande Coppernolle ter xxx schele sdaegs par billet vande voorseide daeghe – xij pond parisis

Item **Joos van Caeyzeele** over zes daegen ghewrocht thebbene an de speye ter Coppernolle an xxx schele parisis sdaegs par billet van de zelven daeghe – ix pond parisis

Item **Jan Hauwen, Pieter de Cuupere, Jacob Tant, Jan vande Steene ende Maerten PieterJansse** over gheholpen thebbene an twynden vande dueren ende speye par billet vande xide december 85 – v pond parisis

Item **Pieter Verthoet** over vijff daeghen en halff ghewrocht thebbene an de voorseide speye te Coppernolle – par billet vande xvde decembris – viij pond v schele parisis

Item **Joos van Caeyzeele** over zes daegen ghewrocht thebbene an de speye te Coppernolle te xxx schele parisis sdaegs – par billet vande zelven daege – ix pond parisis

Item **Willem de Cuupere**; smet, over gemaect thebbene het yzerwerck omme de dueren vande speyen boven ende te Coppernolle, metgaders de ketenen, bouten vande dueren ten nedersten overdraege tsamen gerekent par billet vanden xvde decembris lxxxv – lxx pond xij schele parisis

Item **Pieter van Westbrouck** vut vier daegen en halff werckens an twerck te Coppernolle ende an de raeuwe pertse – par billet vanden iijde january xvc lxxxvi – vi pond wv schele parisis

---

⁵ Een **windas** - Wikipedia - is een soort lier die steunt op twee poten van hout, steen of metaal. Een windas wordt gebruikt bij een waterput om emmers water, met behulp van een touw of ketting, naar boven te halen, of op schepen het anker op te hijsen of op korenmolens om het maalgoed op te hijsen, waar het een luias wordt genoemd. In dit geval is het een onderdeel van de overdracht om de reep op te winden.

Item **Jacob Merleveede** over zeker peerdewerk by hem gedaen an den schipvaerd par billet vute camere vande xxix de marty 1585 – v pond parisis

Folio 28

Item **Maillard de Puud ende Hans Annoot** over diversche daeghen gedolven thebbene an den schipvaerd ende buuze par billet vanden xvij aprilis xvc lxxxvi – v pond xv schele parisis

Item de zelve van eenen dagh werckens an tzelve par billet vande xix aprilis – xlviii schele parisis

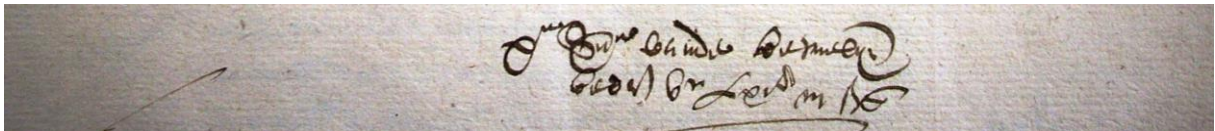
Item **Pieter van Westbrouck** over eenen dagh werckens an de speye ten nedersten overdraege par billet vande ijde in meye – xxx schele parisis

Item Maillard de Puud over gheholpen thebben ten nedersten overdraege in vutvisschen vande speydueren par billet vuter camere vande xde in meye xvc lxxxvi – xxiii schele parisis

Item **Jaques Wackene** over tvutgraeven ende tmaecken vande speye ten nedersten overdraege by ordonnancie van **wylen Jan Daten** refectiemeester gemaect gevallen vutganck meye laetstleden par billet vande xxste augusti xvc lxxxvi – xiii pond parisis

Item **Mauris Ghys** over een slot, ketene, slujetele ende reep geleverd omme dopperste speye te sluuten par billet vande eersten augusti 1586 – iij pond vi schele parisis

Item **meester Mahieu de Pours** over de leveringhe van drie boomen ter reparatie vande speye ghepresen by temmerlieden naer dapostille op requeste van de iste marty lxxxvi – xij pond parisis

Xde somme vande betaelinghen bedraecht vc lxi pond iij schele parisis

Nu de 'speien' terug in orde zijn, vallen de werken precies stil. In het volgende jaar zijn er maar een beperkt aantal werken omtrent de vaart terug te vinden.

Stadsrekening 1586 – 1587

Andere betaelinghen gedaen ande reparatie **vanden schipvaerd** ende andere werken binnen der port

Eerst bethaelt **Pieter van Westbrouck**, temmerman, over tbewerken van beede de wielen **vander speye** ende houten daertoe geleverd met kaeye naghels ende anders op billet vande refectiemeester vanden xxste september lxxxvj – 20 september 1586 – v pond xi schele

Item **Joos van Kayzele** over een dagh werckens an de speyeduere ter **Coppernolle** par billet vanden xxijde december lxxxvj – xxx schele

Item **Pieter van Westbrouck** over getrocken de speyeduere ter Coppernolle werck ande wyzere van de clockslaghe tSinte Jans, leveringhe van plancken omme twachthuis ende anders op billet vanden eersten decembris xvc lxxxvj – x pond xi schele

Item **Robert de Descot** over tbrynghen vande yzeren retenue omme de speye te Coppenolle par billet vanden xxiijste january lxxxvij – xxx schele

Item **Pieter van Westbrouck** over twee daeghen wercken an de houvers vande schypvaerd ende eenen dagh an twachthuis – par billet vande xxix ste in maerte xvc lxxxvij – iij pond

Item **Maillard de Puud ende Willem van de Verschoote** over elck vyff daeghen ghewrocht thebende ande buuze vanden schipvaerd ende douvers – par billet vande xxvste aprilis lxxxvij – xv pond

mits te gevende **voor recognitie** tonsen proffyte de somme van **vierhondert ponden parisis** 't jaers, ende ghelycke vierhondert ponden 't jaere voirden eerweerdigen vader in Godt, den prelaet van Ste. Bertins, weerlyck heere der zelve stede

ende gemerct de voorseyde, onse leste briefven van octroye, niet alleenlyck ge-expireert, nemaer door de voorleden oirlogen, pillagen (*plunderingen*) ende verwoestingen van dien quartiere ende zonderlinge by **den brandsticht van 't garnisoen van de naestgelegen stede van Ypren**, als doen houdende onse tegenpartye,

met al meer andere verregaende briefven ende bewysen onderschreven, ende te nyeuwen gedaen zyn geweest- overmits de voorschreven stede van Poperynghe es opene, onbevrydt ende gelegen ten platten lande,

zoo en zouden de voirnoemde supplianten niet willen, noch mogen langer heffen de voorschreven accyssen

ten waere daertoe hebbende onse nyeuwe briefven van octroye –

welcken aengemerckt ende zonderlinge dat de voorschrevne stede veur den meestendeel,

mitsgaders haer overdraegen ende speyen verbrant zyn,

oick mede de calchiede in vele plaetsen bedorffven, vervallen ende verdonckert is,

ende dat daertoe zeer excessive ende inestinaire kosten ende reparatien zullen behoeren, die de supplianten duer den val vander neringhe ende den tegenwoirdigen benauden ende calamiteusen tyt,

nyet en souden weeten te vinden,

ende dat selfste nochtans meer dan noodich is,

zoude men de selve vervallen stede eenichsins willen ophelpen ende voirderen tot haeren voirgaenden staet ende wesen –

dat oick naer diversche versaemingen, communicatien, deliberatien, raedt ende advys daerop genomen,

de supplianten geenen anderen vond, noch apparente middele daertoe en weten

dan duer de opheve van de voirseide assysen,

waerop sy alreede hebben vercregen van den voornoemden prelaet van St. Bertins zyne

briefven van persmissie ende accordt op den **negensten aprilis** lestleden hierop ge-exhibeert

soe ist, dat de voornoemde supplianten, ons seer oitmoedelyck gebeden hebben, dat ons gelieven soude hen te verleenen onse nieuwe briefven van gratie ende ottroye, ende consenteren voir den tyt van negen toecomende ende continuele jaeren te mogen heffen ende ontfangen

te wetene **den vierden penninck** van elcken **stoop wyns**, zoe die ter tappe vercocht werdt gelycken vierden penninck van den incoop van elcken **stoop wyns voir** den ingesetenen die de wynen voir haerlieden eygen slete zullen willen indoene

gelyck die van ouden tyden by de voorgaende briefven van ottroy belast hebben geweest van elcken **stoop gebranden wyn**, acht scellingen parisis, den pot ende pinte nae advenant van elcke **hamborsche tonne wyn**, houdende xlvij stoopen te vente, drieentwintigh scellingen parisis, de halve, derden ende quart naer advenant

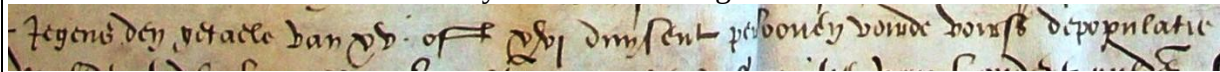
van elcke tonne **Engelsche, Hollandsche ende andere meerste vremde ofte ingebrauwen bieren** houdende lxvij stoopen, vier ponden parisis, halve, derde ende vierendeel naer advenant

van **elcke tonne dobbelbier** houdende als boven dertich scellingen parisis, halfve, derde ende quart naer advenant

van **elcke tonne geysere** gemaect van appelen, peren, honich oft dyergelicke, drie ponden parisis, halve, derde ende quart naer advenant

ende alsoe den voornoemde prelaet van Ste. Bertins considerende den jegenwoordigen deerlycken ende vervallen staet der voorschreven stede van Poperinge,

daer nu ten tyden nyet en zyn bevonden **vierhondert huysgesinnen**, daeronder den meestendeel aerne ende schaemel luyden ende zonder goedt

jegens den getael van xv (15) oft xvj (16) duysent personen voir de voorseyde depopulatie aldaer geweest hebbende

ende zonderlinge dat de voorseyde assysten nyet en zullen kunnen vuyt bringen den vjden (6den) penninck van de voirliden tyden,

heeft den supplianten gegneten de recognitie van **hondert gulden 't jaere**,

zoe hebben de voirnoemde supplianten ons insghelycx gebeden dat wy de voirschreven aerne ende vervallen stede ons soude willen verdragen, met gelycke erkenenisse van hondert gulden 's jaers

ende daerop doen depacheren onse behoirlycke brieven van ottroye, de zulcke zaeken dienende

DOEN TE WETENE dat de zaecken voirschreven overgemerct

bezondert de groote lassten in de welcke voornoemde stede van Poperinge haer bevindende, mitsgaders het cleyn middel datter is om descent e redresseren, overmidts de depopulatie ende schaden die zy geduerende dese oirlogen ende troubelen in dicersche manieren geleden heeft ende op alles gehadt tadvys

eerst van onsen lieven ende getrouwen raedt ende ontfanger van WestVlaenderen Andries Hene

daernaer van de president ende luyden van onse rekeningen te Ryssele ende volgentlyck van de hoofden tresorier, gnade ende gecmmitteerde van onse domeynen ende finantien wy om dese ende andere merckelycke redenene ons daertoe bewegende, genegen wesende ter bede ende begeerte van de voornoemde borgmeesters, scepenen ende ingesetenen van Poperinghen supplianten

hebben den selven geottroyeert, geconsenteert ende geaccordeert

ottroyeren, consenteren ende accorderen vuyt onsen zonderlinge gratie by desen,

dat zy sullen mogen continueren de lichtinge van de assysen hierboven gementioneert voir eenen tyt ende termijn van drye jaeren naestcommende ende achtereenvolgende,

beginnende op huyden, datum van desen, mits bij hen jaerlyckx betaelende tonsen proffyte in erkenenisse van dese, onse jegenwoirdige gratie, **de somme van hondert ponden van dertich grooten onser vlaemsche munten tpondt**

in handen van onsen voornoemde ontfanger van WestVlaenderen, jegenwoirdich oft andere toecommende, de welcke gehouden zal worden daeraff rekeninge ende bewijs te doene metten anderen penningen van zijnen ontfanck

ene voirts op de andere lasten, conditien ende reservatien begrepen in onse voirgaende ottroyen

oick op conditie dat de voirnoemde supplianten oft hunne naercomelingen in wette ghehouden zullen wesen alle jaeren rekeninge te doene ,

zoe van de lichtinge als van de employ van de penningen van de voorseyde assysen van de voornoemde van onse rekeningen te Ryssele ofte gecommitteerd van dyere,

daerby geroepen den commisvanden voornoemde prelaet van St. Bertins

daerenboven sullen de supplianten oick gehouden wesen dese jegenwoirdige te doen

presenteren, zoe inde raedt van onse finantien, als in onse voornoemde rekenkamer te Ryssele

Het vervolg van deze akte is niet meer vlot leesbaar aangezien er zich een tamelijk groot gat in het perkament bevindt.

Wel nog te lezen is het volgende:

... int jaer des heeren vijfhondert ende zevenentachtich van onse rycken te weten van Napels ....

Op deze manier probeert men aan geld te komen tot het herstel van de stad, maar gezien het kleine aantal inwoners – en daardoor de lage inkomsten – lukt dit niet echt.

1588 – 1589

Uit de stadsrekening van 1588 – 1589 blijkt duidelijk dat de vaart minstens sedert 1580 niet meer in gebruik is.

Bij ‘den paght vanden nedersten overdragh’ – dit is de Vestjensoverdracht – stelt men dat deze onverpacht is ‘duer de pericelen in dien quartiere ende verwoesthede vande ommeliggende landen’.

Over de Coppernolle stelt men dat deze onverpacht is, als verbrand by de rebelle brandstichters van Ypere.

Voor de ‘oppersten overdracht’ of het Reepken stelt men gewoon dat deze overdracht niet verhuurd is ‘ende de landen vague liggen ende nyet gepaght’.

We vinden voor dit jaar slechts enkele herstellingen van de kaaien en de oevers van de vaart en ook voor.

Voor het daaropvolgende jaar – 1589 – 1590 hebben we de indruk dat men weer een poging doet om grotere werken uit te voeren, we halen hier dit lijstje aan. We bemerken zo een aantal werken aan de overdrachten zelf, die kaderen we in.

Stadsrekening 1590 – Onkosten aan de vaart

Folio 28

Andere betaelinghe vander reparatie vanden schipvaerd ende andere wercken binnen de port

Eerst betaelt **Willem de Snepere** over zijn lands wechgevoert om tvullen vanden buuze ende kaeye an de speye te waetermuelene – par billet vanden xvjste novembris 1591 – vj pond

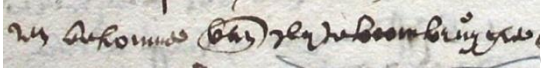
Item Jan de Clerck ende Joos van Kaeyzele temmerlieden, **over tinstellen vande speyedeure** - par billet vande xvijste november 1591 – vj pond

Item Jan Kieckene over tvoeren vande **nyeuwe speyedueren** ten overdraeghe vande **Coppernolle** – par billet vande xxvj ste november 91 – l schele

Item Roeland Haeghebaerd van zeker werck ten **ondersten overdraeghe** – par billet vande xix ste decembris 1591 – xx schele

Item den coordendraeyere van Belle over de leveryinghe van **eenen reep ten derden overdraghe** weghende xxj ponden en halff tot viij schele tpond – par billet vanden ersten february 1591 – viij pond xij schele

Item **Jaques Lansweerd** over tzaeghen van diversche plancken ende andere houten ten

behouve vande **Clynckeboombrugge** ende elders – par billet vanden iijde february 1591 – ix pond vj schele.

Item **Christoffel Matthys** over de leveringhe van hondert gley tot bedecken der nedersten overdraeghe – par billet vande ixde maerty 1591 – viij pond x schele

Item **Sebastiaen Druaet** over de leveringhe van ijc xxv voeten bert ende xiiij groote kesten – par billet vanden 28 ste maerty 1591 – xij pond x schele

Item **Roeland Haghebaerd** over de leveringhe diversche yzerwerck begrepen in een billet vande refectiemeester vande iijde aprilis 1591 – x pond xix schele

Item **Pieter Grey**, coordewerckere van Belle over de leveringhe van **een speyereep** by de **watermuelene** ende andere voor dhorologie van Onser Vrouwen, par billet vande xix ste aprilis 1591 – xv pond xij schele

Item **Jan de Muelenaere** over de leveringhe van vierhondert en half oudt bert ten pryze van iij pond thondert – par billet vande xxiiijste aprilis 1591 – x iij pond x schele

Item **Pieter Bastiaens ende Jan de Clerck** over heurlieden vacatie ten derden overdraeghe om thoorende den nood van de wercken aldaer – par billet vanden iijde in hooymaent 1591 – xx schele

Item **Maerten vander Beeke ende Maerten Bartten** voerlieden over tvoeren van een voer kesten ende bert **ten derden overdraeghe** – par billet vanden vjde juny 1591 – l schele

Item **Jan de Clerck ende Joos van Kaeyzeele** temmerlieden over vijff daeghen en half werck an de speye ende thuus ten derden overdraeghe ende elders – par billet ande xjste juny 1591 – xvj pond x schele

Item **Roeland Haghebaerd** over de leveringhe van diversch yzerwerck voor de speye ten derden overdraeghe – par billet vanden xxste juny 1591 – xj pond iij schele

Folio 29

Item **Willem de Vos** over diversche naghels by hem geleverd voor de stede ende tvoorseide werck, tot den xxiiijste deser maend – par billet vanden voornoemde refectiemeester vanden xxvjste in hooyemand 1591 – xxvij pond xvj schele

Item **Pieter Bailly** over tvermaken van de brugge in de **Bellestraete** par billet vande viijste juny 1591 – viij schele

In het volgende werkjaar 1591 – 1592 merken we weinig vooruitgang, men trappelt duidelijk ter plaatse.

Op de 26ste mei 1593 beseft men dit ook in het magistraat en beslist men om geld te gaan vrijmaken voor een werkelijke reparatie van de vaart. Daartoe zal men enerzijds de accijnsen op de wijnen en bieren gebruiken maar ook een accijns – een 40ste penning – die men zal heffen bij verkopeningen van huizen en gronden in Poperinge.

26 mei 1593 – De nieuwe impositien op de wijnen en bieren voor de schipvaart –
Transcriptie P.J. Desegher + Resoluties B – SAP 468

Ter verghaderinghe vande Wet, Raed & Notable den xxvj^{en} Maij 1593,

Es gheresolveert te continueren de nieuwe impositien op de wynen, bieren & vercoopynghe van alle onerfvynghe van ghoede, voor den tydt van zes Jaeren, Incommende den jsten Wedemaend naerstcommende, omme daarmede te repareren d'overdraghen deser stede ende **maecken den schipvaerd navigable**,

midts dat de pennynghen van diere sullen ghetelt wesen in handen van eenen persoon daertoe te committeren, van twee maenden te twee maenden, op zulcke penen & pecuniaire amenden, als men daertoe stellen & decerner sal

In de stadsrekening van het jaar 1592 – 1593 merken we reeds een aantal werken aan de vaart en de verschillende overdrachten.

Stadsrekening – 1593

Folio 28

Andre betaelinghen van reparatie an de schipvaerd ende andere wercken buuten den port

Eerst betaelt **Jan Declerck** over zes daegen ghewrocht thebbene an **het opperste overdraght** – par billet vanden refectiemeester vande xvjde january 1593 – ix pond

Item **Jan Declerck**, temmerman, over diversche daeghen ghewrocht thebbene an tvoorseide overdraght met **Hans van Tricht** zynen diender – par billet vanden xxijste january 1593 – x pond

Item **Pieter Bustraen ende Jan Annoot** over eenen dagh werckens an **de Leenebrugghe** par billet vanden xxvij ste january 1593 – xl schele

Item **Jan Declerck** over drie daeghen werckens an de voorseide brugghe ende **an topperste overdracht** – par billet vande laetsten january 1593 – iiij pond x schele

Item den zelven temmerman ende zyne cnaepe over vier daeghen werckens ten voorseide overdraghe – par billet vanden xijste february 1593 – viij pond

Item den zelven temmerman ende zynen dienaar over zes daegen werckens an tvoorseide overdraght den meester te xxx schel ende den dienaar te xx schele sdaeghs – par billet vanden xxste february 1593 – xv pond

Item **Pieter van Westbrouck**, temmerman over zes daeghen werckens an tselve overdracht te xxx schele sdaegs – par billet vanden xxjste february 1593 – ix pond

Item **Pieter Bastiaen**, over drie daeghen gewrocht thebbene ande houvers vanden schipvaerd – par billet vanden xiiijste marty 1593 – iij pond

Item **Roeland Haegebaerd** over de leveringhe van naghels, bouten, vingerlynghen, scheerssen, handboom ende andere yzerwerck omme teerste overdrach ende ander werck – par billet vanden eersten maerty 1593 – xvij pond xvij schele

Item **Jan Jacobssone**, doude over de leveringhe van diversche plancken omme de brugghe te **Coutermuelene** – par billet vande vjde aprilis 1593 - xlvij schele

Item **Joos van Kaeyzeele ende Andries Devos** temmerlieden, over twee daegen werckens an de zelve brugghe – par billet vanden viijste aprilis 1593 – vj pond

Item **Loys Makeblyde**, burghmeester over de leveringhe van een boomken om den zelve brugghe – par billet vande xxste in meye 1593 – iij pond

Item **Willem Gyzelen** over de leveringhe van plantsoenen omme de buuze vande schipvaerd – par billet vande iijste juny 1593 – iij pond iij schele

Item **Axdriaen Melis** over tvoeren van diversche plancken omme de zelve buuze – par billet vanden iiijste juny 1593 – xl schele

Item **Pieter Ducq** over iij daeghen werckens an dezelve buuze te xxiiij schel sdaeghs par billet vanden vde juny 1593 – iij pond xij schele

Item den zelven over twee daeghen werckens an tselve – par billet vande xijde juny 1593 – xlvij schele

Item **Joos van Kaeyzeele ende Andries Devos** over drie daeghen gewrocht thebbene an de voorseide buuze te xxx schele sdaegs – par billet vande zelven daeghe – ix pond

Folio 29

Item **Clays vande Walle** omme de theercosten vande ghecomitteerde vande wet, Christiaen ende Jan Fobert, over den lyffcoop van diversche eecken boomen omme **de hooghe brugghe**

inde prochie van Westvleteren ende andere – par billet vanden xix in hooymaend 1593 – xviiij pond

Item meester **Jan Beyens ende Gheleyn vande Clyte** over de leveringhe van boomen over tmaeken vande voorseide brugghe – par billet vande xxdijste july – xij pond v schele

Item **Christiaen ende Jan Fobert** over de leveringhe van vier boomen ten behouven vande zelve brugghe – par billet vanden xxdvij ste july 1593 – xxiiij pond

Item **Loys Makeblyde** burghmeester over de leveringhe van vier bomen en behouwe van tselve werk – par billet vande zelven daeghe – xxiiij pond

Item **Jaques Willemot** over de leveringhe van vj voeren eecken plantsoen tot viiiijde par thondert omme de zelve hooghe brugghe – par billet vander xvj van ougst 1593 – xlvij pond

Item **Sebastiaen Druant** over de leveringhe van ij zillen ende eecken plancken ten behouwe vander couterbrugghe – par billet vande refectiemeester vande xxste in meye 1593 – ix pond viij schele

15 december 1593 – Reparatie van de overdrachten – Transcriptie P.J. Desaegher + SAP 468 – Resoluties

Ten zelven daeghe es gheresolveert byde voorseide twee collegien van nu voordan debvoir te doene totter ghereedschap van houtte & andere materialen behouvelick ter reparatie vande overdrachten ende den schipvaerd deser stede by alle toestaende middelen, ende zulcke als men zoude vermoghen, voor d'ancommenden zomere, omme ter zelve zomere voorts te wercken, ten fyne de schepen zouden moghen arriveren, tot welvaert & proffycyt vande stede & ghemeente

Men beslist dus om in deze winter het hout en materiaal voor een reparatie van de overdrachten en de vaart samen te brengen om in de zomer van 1594 tot de werken te kunnen overgaan methet oog op een totaal herstel van de vaart, zodat de schepen terug Poperinge zouden kunnen bereiken.

8 mei 1594 – Bede aan de koning Filips II & de 40 ^{ste} penning voor de vaart - Fiers

Uit de informatie die Oscar Fiers verzamelde halen we de volgende akte met zijn inleiding hierop.

Fel worden de werken vooruit gedreven nu dat de rust en de vrede in 't vooruitzicht zijn en dat '**de troubele tyden**' zoals men hoopt, voor goed verdwenen zijn.

Ongelukkiglijk bleef de staat der financiën zeer flauw om zulke grote werken als het herstellen van de vaart te kunnen uitvoeren, daarom zond men aan de **koning Filip II** het volgende smeekschrift dat zowel de toestand uiteen doet, en middels voorlegt om aan de nodige gelden te geraken.

Uit 't rijksarchief Brussel – Geheime raad – pak 96

An den coninck

Supplieerende gheven oitmoedelyck te kennen,

burghmeesters, schepenen, raeden ende notabelen,
 representeerende het arm ghemeente uwer majesteit,
 de opene ende vervallen stede van Poperinghe,
 hoe dat in 't jaer **1575**,
 by 't garnizoen van der stede van Ypre, alsdan rebellerende jehens uwe majesteit, verbrandt ende te nyeten ghebracht hebben, gheweest haerlieden drie overdraeghen, edificien daernevens ende de speyen van de schipvaart, waermede de zelve rebellen niet ophoudende,
 hebben ten jaere **inde ougste 1583**, ter resolutie van de wet aldaer, ghesteken in brande verre het meesten deel van de huusinghen der zelve stede, als waerby tzydert dien tyde ende naer die voornoemde stad ghebracht is gheweest totter obedientie⁶ van uwe majesteit, hebben de supplianten⁷ ende voorseyde ghemeente hemlieden aldaer ghehouden in aermoede, zonder neyringhe ende met kleen ghewin, ontmaect van alle traficque ende niettemin daeghelyckx ghetravailleert van de excurtien, keeringhe ende logement

van allerhande capiteinen ende soldaeten, ten grooten verdructe van den ghemeenen huusman, zoo dat er ter cause vandien, ende deur het default van der voorseyde neyringhe, diversche inwoonders verlaeten hebben haerlieden residentie aldaer, ende hemlieden met ter woonste vertransporteert in andere omligghende steden ende plaetsen van neyringhe.

T' welcke de supplianten aenmerkende ende ghevoelende dat de voorseyde stede van daeghe te daeghe meer soude depopuleeren⁸ ende onderblijven van alle traficque, neeringhe ende ghewin, ne maer daer jehens tydelick voorsien sin, ooc mede considereerende⁹ dat den val vander zelve neringhe in grooten deel gheoccasionneert mochte wesen **door het ongebruyc van der navigatie ende vervallen schipvaart**

Hebben naer diversche conferencien, communicatien ende deliberatien eindelinghe gheresolveert

van nieuw te doen oprechten de voorseyde overdraeghen, edificien ende speyen,

⁶ Obdientie = gehoorzaamheid

⁷ Suppliant = smekeling

⁸ Depopuleren = ontvolken

⁹ Considerende = bedenkende

metsgaeters te doen bedelven van schipvaerd ende dien te maecken navigaebel als van ouden tyden ende voor den tyd van de voorseyden brand.

Nemaer, zoo daertoe zoude behoeven een noitbare ende excessieve **masse van penninghen** ende hebben ten bevinde van dien,

nyet connen bedyncken naerdere middelen, ende 't gemeente alderminst bezwarende, dan te belasten met impositie op **de wijnen, bieren** ende **vercochte ghoedinghen** bij onterfenesse,

voor den tijd van zes continuele jaeren,

die zouden incommen den eersten juni 1595,

te weten vier schellinghen parisis op elcken stoop wijns,

die men aldaer vercoopen ofte dispenseeren zoude,

loopende de voormelde zes jaeren meerdere ofte mindere maete naer advenante,

veertig schellinghen parisis op elcke tonne vreemde bier,

ende dertich schele op elcken tonne inghebrauwen groot bier,

beede half, derde of quart, meerdere ofte mindere vaeten naer advenante,

metsgaders **den 40 penninck op alle ghoedinghen ende erfgronden ter erfvenesse ende**

onterfvenesse, tzij by coope, keringhe ofte heesch van naerhede,

ten laste van den coopere ende vercoopere, half ende half,

ende te verlegghen by den coopere ten daeghe van de voormelde erfvenesse –

omme met den incommen vande zelve impostien te redresseeren de voormelde overdraghen, edificien ende speyen,

metsgaeters te bedelven den voorseiden vaert in vele plaetsen versluisd, verstopt ende de canten inghevallen, daer 't zoude van noode wezen.

Het magistraat vraagt daartoe oorlof aan den koning.

De lasten waarvan hierboven sprake, waren toegestemd door de abt van St. Bertinus, wereldlijken heer der stad van Poperinghe bij brieven van den 8ste mei 1594.

De aanvraag wierd verzonden den 26ste juni 1595 tot den raad van Vlaanderen, die vooraleer zijn gedacht te zeggen, schreef naar Poperinghe, tot de vijf gouverneuren ende de twaalf mannen van der draperie –om hun gevoelen ten dien opzichte te vernemen, dewelke

't Samentlick bevonden dat 't oprechten van de voorzeide **overdraeghen, speyen, edificien ende navigatie van de schipvaart niet alleenelick van noode en es volcommen te zyne voor 't redres¹⁰ van de neyringhe, van de draperie,**

nemaer oock voor alle andere traficquen ende ambachten aldaer,

namenlick van de **hoppe**, huudeveters, brauwers, smeden, herberghiers, metsers,

temmerlieden ende meer ander cooplieden ende ambachten

die haerlieden **bollegaerne, laeckene, baeyen, hoppe, huuden, hout, graen, maulten,**

wijnen, bieren, coolen, calck, ysere ende allerhande waeren ende coopmanschepen ten

grooten, hooghen ende excessieven prijse alsnu bedonghen zijnde gheweest hebben

te waeghenen, carren ende ten lyfve te beweghen van ende naer de diversche steden ende plaetsen,

daer met commoditeit van de voorseyde navigatie al tselve ten redelycken pryze zoude meughen bevrocht wezen

ende oock, consequentelyck importereen zeker neyringhe, incoop, transport ende leveringhe

an allen goede voor 't generaele gemeente, ende zoo de voorseyde impositien op den wijn,

bieren ende vercochte landen voor dezen ghelicht hebben gheweest by octrooye van zijne

majesteyt tot betaelinghe an de oude schulden der voorseyde stede.

---

¹⁰ Redres = herstel

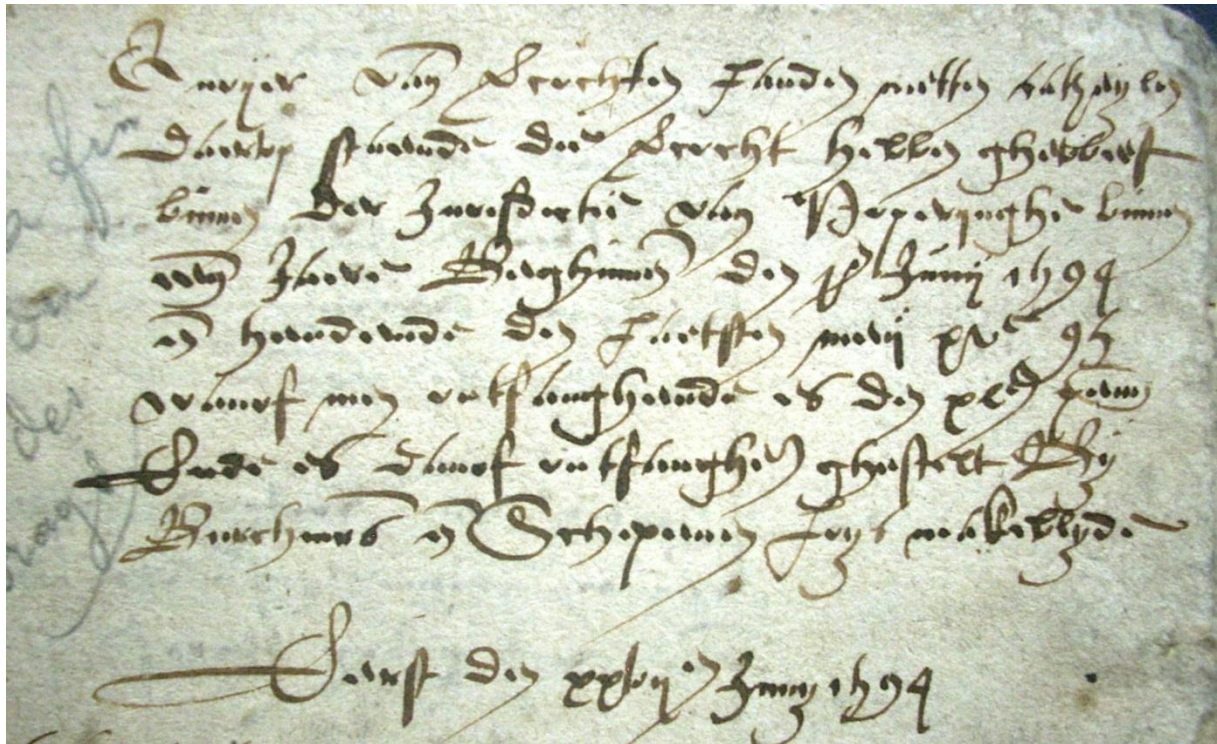

Daerom ondersteunen zij de aanvraag door de wet gedaan 7 – 9 – 1595

Met een dergelijke doorgedreven motivatie en advies, kon het niet anders dan dat Poperinge de toelating kreeg om deze specifieke belastingen te mogen 'her' – opleggen.

De rekening van de penning 40 op de verkopen werd opgemaakt door **Loys Makeblyde**. Makeblyde mocht als ontfanger binnen zijn kohier ook meteen verschillende betalingen voor deze werken, opschrijven.

Kohier van de verkochte landen en de schipvaart... SAP 1A

Coyer van de vercochte landen metter catheylen daerup staende die vercocht hebben gheweist binnen de jurisdictie van Poperinghe binnen eenen jaere beghinnende den 1ste july 1594 ende houdende den laetsten mey xvc 95 wannof men ontfanghende es den xl ste – 40ste - penninck ende es danof ontfanghen ghestelt by burchmeesters ende schepenen **Loys Makeblyde**

Eerst den xxvij juny 1594 ...

Dit kohier is opgemaakt geworden door Loys Makeblyde om de 40ste penning te ontvangen van alle verkopen die dit jaar gebeurd zijn. Deze 40ste penning werd gebruikt bij het herstel van de vaart en de overdrachten. In dit jaar tellen we **129** verkochte gronden en huizen samen.

Daarvan waren er **7 huizen in de stad** – binnen de port.

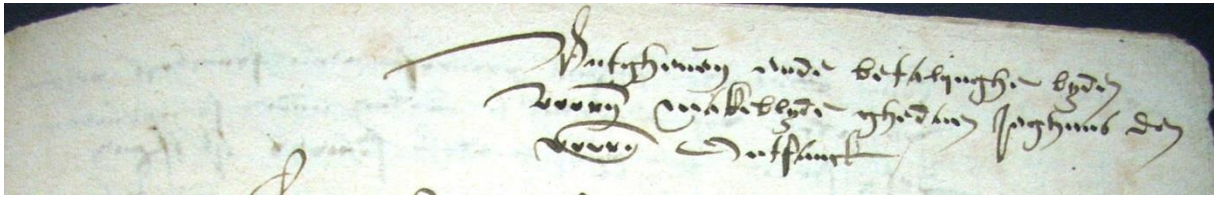
7 verbrande hofsteden of erven binnen de stad werden daarnaast verkocht. 3 van deze verbrande erven lagen in de Gasthuisstraat en 2 op de Yperdamcouter. 1 verbrand erf, waarop eertijds '**Den Hoorn**' stond, lag op de markt.

Er werden **11 hofsteden buiten balie** of dus in de hoeken van Poperinge verkocht.

Eigenaardig hierbij is dat er 4 erven gekocht werden, niet met geld, **maar met hop**.

Daarnaast werden nog eens 8 'hommelhoven' of hoppevelden verkocht.

Naast de ontvangsten van deze 40ste penning, nam men in dit kohier ook de uitgaven op lopende tot het jaar 1598.

Vuthgeven ende betaelynghe byden voornoemde Makeblyde ghedaen jehens den voornoemde ontfanct.

We nemen een aantal van deze uitgaven letterlijk over:

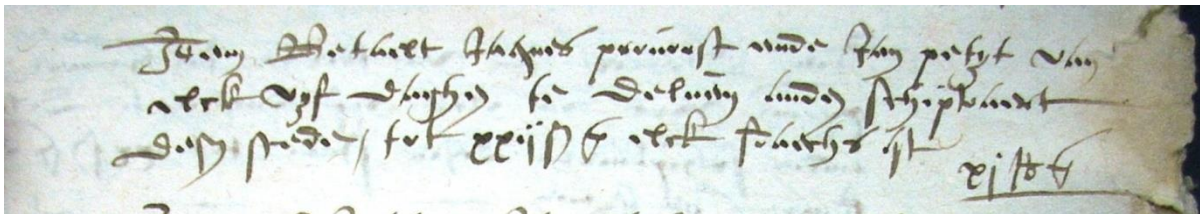
Eerst betaelt **Jan de Clerck ende Joos van Kaeyzeele**, temmerlieden, met noch vijf knechten van elck vij daeghen te werken an het overdrach te **Coppenolle** tot xxxvj pond parisis sdaeghs – actu msamen lxiiij pond parisis

Item betaelt **Jacques Provoost ende Jan Petyt** van elck vijf daeghen te delven anden schipvaart deser stede tot xxij schele parisis elck sdaechs – actum xj pond parisis

Item betaelt **Chrispiaan Nol** van vier daeghen delven over den voornoemde schipvaart deser stede de somme van v pond ij schele parisis.

Item betaelt **Jan de Klerck ende Joos van Kayzeele** met noch vijf temmerlieden van elck vijf daeghen te wercken ande overdrach deser stede tot xxvj schele parisis elck daeghs – actum lij pond x schele parisis

Item betaelt **Jan van Trecht ende Jan Hannoot** van elck vijf daeghen te delven anden schipvaart deser stede tot xxij elck sdaeghs tot xxvj schele parisis sdaeghs – xiiij pond parisis. *En zo lopen de uitgaven van de delvers en de timmermannen door.*

Daarna volgen deze posten:

Item betaelt **Symon du Pou**, zaghere, van zijnen style, van **ghezaecht** te hebben twee hondert voeten plancken tot ghebruuck vande overdraghen deser stede – de somme van vij pond parisis.

Iem betaelt **Willem Andries**, voorman deser stede van ghevrocht te hebben **eene reepe** omme de overdraghen deser stede weghende ix pond en half tot x schele elck hondert, van Yper tot binnen deser stede van Poperynhe acquit ter somme van iiij pond xv schele parisis

Item betaelt **Clays de Brys reepdraeyere** woonende binnen der stede van Ypere ter goede rekenynghe vande voornoemde reepen by Jan ghelevert omme de overdraeghen deser stede – de somme van iijc lij pond parisis

Item hier ghebrocht in betaelynghe van verhese an tvoornoemde ghelt te weten twijf van **Hendericus Nobits** twee nieuwe ende eenen hafven ducaten tot xiiij pond parisis elck stick dus voor verlies – vj pond v schele parisis

Item betaelt **Anthonis Beccue**, koordrayere deser stede van te verpinnen **een schietreep** van oude stoffe omme het opperste overdrach deser stede weghende 96 pond tot v schele parisis vanden ponde de somme van xxij schele parisis

Item betaelt **Clays du Loys**, reepdrayere van Ypere ter goede rekenynghe van de leverynghe vande voornoemde reepen by hem ghelevert de somme van jc xx pond parisis

Item betaelt **Cornelis Bruys**, weert int Schaeck te Ypere van **therynghe** tzyne huuse ghedaen by **Jan Folet** als refectiemeester met **Clays du Bois** het beschryven vande voornoemde reepen omme de drie overdrachen van gelicke somme – den helft goeden voornoemde Clays ghemaect zijn op zijn vulle betalynghe behoorelic dach – dat hier vj pond x schele parisis.

Item betaelt de voornoemde **Clays du Bois** byde handt van **Gillis de Roode** op zijn voornoemde rekenynghe de somme van iiij xx xvj pond parisis

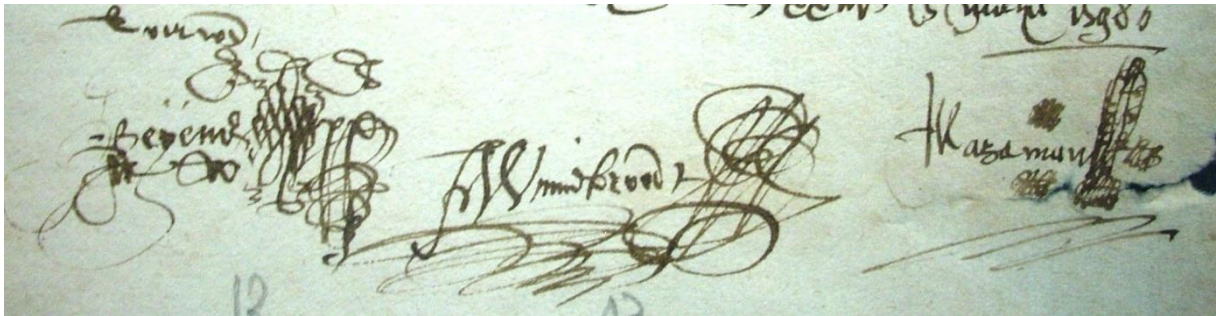
Item betaelt den voornoemde **Clays du Bois** byder handt van Adriaen Nits up zijn voornoemde leverynghe de somme van iij xx xvj pond parisis

Item betaelt Clays du Bois, **koordrayer** tot Ypre over de vulle betalynghe an alle de reepen by hem ghelevert omme de drie overdraeghen deser stede – de somme van lx pond parisis

...

De voorschreven rekenynghe was ghedaen, geexamineert ende ghepasseert onder protestatie naer coustume by **meester Jan Beyens ende Anthonis Winnebrood**, burghmeesters, den xxiiij ste in meye 1598

Torconde

In de stadsrekening van 1594 – 1595 vinden we nog verschillende onkosten gemaakt voor de reparatie van de vaart.

Eerst betaelt **Joos van Kaeyseele** over tvermaeken van de wielen ter speye an de watermuelene- par billet vande refectiemeester vande xvde january 1595 – iij pond xij schele

Item **Pieter Spetebrood** over drie yzeren haecken beslaghe van de speyeduerrren, scheessen, assen, rollen, ketenen endere ander yzerwerck alle omme ende ten behouwe vande speye vande schipvaerd – par billet vanden zelven refectiemeester vande xxvj january 95 – iiij xx iiij pond x schele

Item **Jacques Provoost** over zeven daeghen ghewrocht thebbene an de brugge ende andere wercken an den schipvard – par billet vande xxviij ste january 1595 – v pond xij schele

Item **Jacques Willemot ende Pieter Orthiot** over ghewrocht thebbene drie daegen an de Leenebrugghe – par billet vande xvijste februari 1595 – iiij pond xj schele

Item **Franchois de Haene** over de leveringhe van plandsoenen voor de groote Leenebrugge den ijde marty 1595 – xv pond

Item **Jan Hauwen** over de theerynghe tzyne huuse ghedaen by de wercklieden vande stede ghecommiteerden vande wet naer de visitatie vande overdraeghen ende tbedelff vanden schipvaerd – par billet vutter camere vande xjste augusti 1595 – iiij pond x schele

Xde somme vande bethalynghe bedracht ic iiij pond xiiij schele parisis

En het belangrijkste nieuws misschien wel:

Item Jan de Broust, schippere van Duunkercke over zes kannen wyns hem gepresenteert, ter cause van de eersten binlander met een yckynck goeds by hem opgebracht inde stede duer de drie overdraeghen tzynde wellecompste – par billet vanden xde decembris 1594 – vij pond iiij schele

Item **Anthonis Courtil** over de presentatie van zes kannen wyns hem gedaen ter cause van tbevrachten den voorseide binlander ende yckynghe goeds voor den eersten januari – par billet vanden zelve daeghe – vij pond iiij schele

Handwritten manuscript snippet from a city account book. The text is in Dutch and mentions 'Jan de Broust' and 'Duunkercke'. It is dated 'xde decembris 1594'. There are marginal notes on the left: 'got schip' and 'schip'.

De stadsrekening van het jaar 1595 – 1596 werd niet bewaard, maar voor ons gelukkig wel daarop volgende voor het jaar 1596 – 1597. (SAP 1a)
Daaruit blijkt eerst dat Jan Edelynck de garonde huurde.

Item de taille van ij – 2 - ghemeten elst inde prochie van Bertene ter Garonde es over ij – 2 - jaeren ghehauwen ende alzo ij – 2 - jaeren oudt, dus hier voor memorie
Item ontfanen van **Jan Edelynck** wonende inde voorseide prochie van Bertene over den paght van een ghemet meerschlandt oft daerontrent liggheende nevens tvoorseide elst ter Garonde ende es tijde – 2de - jaer van vij – 7 - ghevallen te bamesse 97 - borghe ende principael **Jan de Suyve**

Andries de Nuwelaere huurt een 'bilk' bij de speye van de Coppernolle, maar het is **Jan Lucas** die het huis huurt en tevens zal instaan voor het 'bewaren van de speyen aldaar en het water te trekken indien nodig.

Item van **Andries de Nuwelaere** over den paght van eenen bilck ter speye vande Coppernolle - groot een ghemet oft daerontrent, ende es tijde - 3de - jaer van ix – 9 - is ghevallen ter voorseide bamesse 1597 - viij pond paris
Item van **Jan Lucas** over den paght van viij ghemeten lands ofte daerontrent met de huusynge daerop staende by de **Coppernolle** onder tverbandt van te bewaeren de speyen aldaer ende water te trekken des van noode zynde, naer tbewys vande paghtbrief dannaff ghemaect ende es tijde – 2de - jaer van vyfven ghevallen te bamesse 1597 - lxxij – 72 - schele

Aan het Reepken is het **Jan Debrune** die als borg voor Pauwels vander Mersch, het stede-erf aldaar huurt met de belofte daar een huis op te bouwen, wat hij ook zal doen. Het huis zal door de stad opgekocht worden.

Item van **Jan Debrune over Pauwels van der Mersch** ter cause van de paght van derfve vander stede **ter Reepken** by toppersten overdragh met verband van **daerop te stellen een huus** ende es tijde – 3de - jaer van ix – 9 - es ghevallen ter voorseide baemesse 1597 - viij

Item vande zelven Jan Debrune over den paght over drie vierendeels lands ofte daerontrent ter zyden vande schipvaerd an topperste overdragh by tvoorseide tReepken ende es tijde – 2de - jaer van ... *niet ingevuld* ... gevallen ter voorseide bamesse 1597

*Het belangrijkste nieuws is echter dat de vaart terug in werking is. **Pieter vander Groote** pacht de vaart vanaf de 1ste november 1596 en dit voor de beperkte prijs van 140 schele parisis.*

Item van **Pieter vander Groote** als **paghter van tstedereght van alle de schepen vaerende ende passerende van beneden het derde overdracht tot ende beneden het eerste overdragh** by hem ghenomen jeghens den tresorier ende refectiemeesters vande stede voordien tyd van eenen jaere inghecommen den eersten november 1596 ende verschynende den laetsten octobris 1597 vanaff elck schip betaelt xl schele parisis - de somme van jc xl – 140 - pond

Om zijn investering terug te verdienen moest de pachter dus 70 boten door zijn vaart krijgen in dit jaar. 1 pond = 20 schellingen

In de stadsrekening van het jaar 1599 – 1600 lezen we het volgende:

Item vande selve **Jacob Lucas** als ghepacht hebbende **het stederecht van alle de schepen vaerende ende passerende van beneden het derde overdrach tot ende beneden het eerste overdrach** by hem ghebleven by verhooghynghe als meest biedende, voor den tydt van eenen jaere, verschenen ter voorschreven baefmesse 1600 – jc iiijxx – 180 - pond

Jacob Lucas is ook de man die de overdracht van de Coppernolle huurt in dit jaar.